

Om naturlagens aktualitet i samhället

Kardinal Erdo: demokratins grundvalar 'skakas'

New York City, N.Y., 30 januari 2018 (CNA/EWTN News). En ungersk kardinal har sagt att de fria samhällena behöver stöd av religionens vishet för att kunna ta sig an den moderna världens moraliska och sociala problem.

Ärkebiskopen av Esztergom-Budapest, Kardinal Peter Erdo, höll måndagen den 29 januari ett *Bamptonföredrag* på Columbiauniversitetet.

I anförandet till studenterna på Columbia och till fakulteten varnade Erdo för den moraliska relativismens faror och diskuterade behovet av Kyrkan i ett sekulärt samhälle.

Kardinalen sa att relativismen – alltså oförmågan att fastställa något som objektivt rätt eller fel – är ett "allvarligt kristillstånd" som återfinns i moderna sekulära stater. Utan ett fundament i naturlagen blir samhällena instabila och det moraliskt onda blir tillåtligt, menade han.

"Det är svårt för en stat att avgöra vad som är gott för människan", sa Erdo, utan en grund i naturlagen och en religiös världsbild. I

frånvaron av naturlagen och ”genom en allt svagare tilltro till världen som rationell” förlorar samhällena förtroendet för de demokratiska institutionerna.

”Till och med det stora flertalet människor kan i slutändan fatta skadliga beslut, särskilt om begreppet det allmänna goda blir tveksamt, därför att det inte finns konsensus ens i frågan om de antropologiska grunderna i lagen,” förklarade kardinalen.

Erdo sa att samhällena fram till den filosofiska upplysningstiden styrdes effektivt i deras förståelse av att morallagen har sin rot i en transcendent verklighet.

”Lagen, moralen och religionen visade sig kunna bilda ett organiskt helhetsbegrepp som varit kännetecknande för de västerländska samhällena fram till upplysningstiden,” sa Erdo.

Men under den moderna eran har relativismen skilt ut de rättsliga normerna från naturlagen, sa han. ”Idén om relativiteten och den om naturlagen som något man inte kan veta något om, eller reglerna för ett hederligt mänskligt uppträdande baserat på dess anknytning till naturen, vinner mark, vilket också kan sägas ske när lagen skiljs från den så kallade naturmoralen.”

På grund av relativismens växande betydelse har förhållandet mellan religionen, staten och personernas världsbild blivit ”ett problem.”

Åtskiljande av morallag från lag har lett fram till stiftande av omoraliska lagar, sådana som existerade i nazityskland, sa kardinal Erdo.

Nürnberggrättegångarna visade i vilken riktning åtskiljande av lag och moral kan leda oss. Det var inte lätt att övertyga människor vars handlingar grundade sig på dagligen förekommande men omoraliska lagar.”

Kardinalen sa att religionen och moralen i teorin ersattes av den marxistisk-leninistiska ideologin under Sovjetunionsepoken. När ideologin föll samman uppstod ett ”moraliskt vakuum”. De tidigare

kommunistländernas ledare började när de insett vad som hänt att försöka återskapa ett religiöst och moraliskt ramverk för samhället och sysslade inte med "relativistideologier."

Han nämnde att många före detta kommunistländer i sina nya konstitutioner talat i klartext om hur viktig religionen är. Erdos hemland Ungern erkänner till exempel att "kyrkor, samfund och religiösa kommuniteter [...] är enheter av stor betydelse därför att de har förmågan att skapa värden och gemenskaper."

Kardinalen påpekade att mänskligheten i västerlandet är vittne till en "våldsam förskjutning av demokratins antropologiska grundvalar."

"De västerländska demokratierna lever i en föreställning om att politikerna och partierna presenterar och försvarar sina vallöften på rationell basis och att mogna och ansvarsfulla medborgare gör sina val och väljer folk med hjälp av rationella argument," sa han.

I dag låter det som en utopi ... verklighetsbilden har blivit mycket komplicerad."

"Man måste ha ett stort mått tillit för att tro på ett politiskt programs grundförutsättningar, så att de förtroendevalda som fått majoritet i demokratiska val också kan räkna med att deras samhälle litar på dem. Det tycks vara en ond cirkel. Vi måste i förväg lita på andra för att få ett sådant beslut att gå igenom som vi litar på," tillade han.

Erdo uttryckte oro över de effekter vetenskapliga framsteg kommer att få på mänskliga rättigheter utan ett religiöst moraliskt ramverk som ger samhället en inre ordning. Han sa att de teknologiska framstegen rör sig snabbare än den lagliga morallagen hinner ta ställning till och att detta är en ny utmaning för hela mänskligheten.

"Men upptäckterna öppnar nya nivåer av verkligheten, så beskrivningen av de fakta som är nödvändiga för moralisk utvärdering och juridisk bearbetning inte hinner med," sa han.

Trots detta tror Erdo att människorna "inte kan tröttna" på att upprätthålla "verkliga moraliska värden," och att dessa behöver tillämpas i nya situationer också.

Erdo sa att västvärldens jude-kristna arvslott har sitt centrum i tron på en välvillig Gud och i hoppet att en Skaparen söker kommunicera med mänskligheten. En sådan kommunikation genererar tillit.

Utöver den grundläggande moraliska synpunkten ger detta något ytterligare som är ännu viktigare. Det genererar tillit och förtroende både hos individen och i gemenskapen," sa kardinalen.

"Det genererar en tillit att vi trots att vår kognitiva förmåga inte kan mäta sig med den fulla verkligheten alltid på något sätt kan nå fram till den nödvändiga kunskapen och insikterna ... svagheten i vårt sätt att känna igen och utnyttja är inte skäl till att sluta söka sanningen."

Bamptonsamtalen i Amerika kom till 1948 och erbjuder föreläsningar av unikt intresse av teologer, forskare och konstnärer.

Av Christine Rousselle

(Översättning i februari 2018, Göran Fäldt; texten har ingått i Katolska utskottets för äktenskap och familj bok Katolsk Nutid, Utblickar 2018, med imprimatur av Biskop Anders Arborelius 26.3 2018. Publiceringen på Katolska kyrkans hemsida under Artiklar och texter (KUÄF) i april 2022 motiveras av naturlagens alltid aktuella betydelse för att förstå äktenskapets sakrament och dess avgörande stöd för det mänskliga samhället).